

ANALIZA NESREČ IN REŠEVALNEGA DELA V GORAH LETA 1997

Analysis of Accidents and Rescue Work in the Mountains in 1997

Pavle Podobnik* UDK 614.8:796.52(497.4)

Povzetek

Gorska reševalna služba Slovenije (GRS) je v letu 1997 izvedla 203 akcije. Z gora smo pomagali 178 gornikom, v drugem težko dostopnem svetu 45. Reševalo je 348 reševalcev in zdravnikov. Število zdravnikov se je zvečalo: sodelovali so pri 62 % reševalnih akcij. Žal je delo GRS v letu 1997 zaznamovala nesreča petih gorskih reševalcev med usposabljanjem na Okrešlju.

Abstract

203 rescue operations were performed by the Slovene Mountain Rescue Service in 1997. The Service helped 178 mountaineers in the mountains and some 45 people in various other barely accessible places to return safely to their homes. The operations were accomplished by 348 rescuemen and physicians. The participation of physicians in rescue operations increased to 62% in 1997. Regretfully, their successful work was overshadowed by a tragic accident on Turska gora above Okrešelj, where five rescuemen died.

Gore oziroma delo GRS Slovenije je lani zaznamovala nesreča gorskih reševalcev na Turski gori. Tragedija, ki se je zgodila, je vsekakor največji udarec GRS v vsej njeni 85-letni zgodovini. Reševalcem so se nesreče pri

Analiza nesreč v gorah in drugem težko dostopnem svetu zajema le nesreče, pri katerih je reševanje opravila GRS od 1. januarja 1997 do 31. decembra 1997. V tem času je GRS izpeljala 203 akcije in za to porabila 7487 ur.

Preglednica 1. Primerjava osnovnih podatkov v letih 1995, 1996 in 1997
Table 1. Comparative data for 1995, 1996 and 1997

	štev. akcij number of operations	štev. ljudi people involved	štev. poškodovanih injured	število zbolelih diseased	število mrtvih deaths	štev. rešev. ur hours	sodelovanje helikopterja helicopter assisted	sodelovanje zdravnika medical attention
1995	173	199	105	8	14	6341	41	65
1996	167	191	80	9	37	12034	58	64
1997	203	223	115	11	34	7487	67	108

usposabljanju in treningih že dogajale, vendar so k sreči večinoma ostale brez hujših posledic; sicer pa so vsa reševanja leta 1997 potekala brez dodatnih poškodb in nesreč.

Reševalnih akcij je bilo 164, iskalnih 27 in poizvedovalnih 12 – bilo jih je več kot kadarkoli doslej. Lani je bilo le manj mrtvih kot leta 1996 (37 – 34) in manj je bilo reševalnih ur (iskalna akcija na Mojstrovki januarja 1996). Pomoč smo

Preglednica 2. Pregled nesreč po dejavnostih
Table 2. Accidents according to activities

dejavnost activity	število nesreč no. of accidents	%	število ljudi no. of persons	%	število iskanj no. of searches	%	število ljudi no. of persons	%
hoja po poti	84	50	87	49	22	56	21	50
hoja po brezpotju	19	12	20	11	6	15	8	19
plezanje	11	7	17	9	8	21	12	26
alpsko smučanje	5	3	5	3				
turno smučanje	8	5	8	4				
vodne dejavnosti	1	1	1	1				
aktivnosti v zraku	13	8	13	7	1	3		
gorsko kolesarjenje	2	1	2	1				
delo	6	4	7	4				
drugo	15	9	20	11	2	5	2	5
skupaj	164	100	180	100	39	100	43	100

* GRS Slovenije, Postaja Škofja Loka, Frankovo 156, Škofja Loka

Preglednica 3. Vzroki nesreč
Table 3. Causes of accidents

vzrok nesreče cause of accident	število number
zdrs - stone-slip	56
nepoznavanje terena - unfamiliar route	48
padec - fall	44
telesna nepripravljenost - inadequate physical fitness	14
neprimerna osebna oprema - unsuitable personal equipment	14
bolezen - illness	14
odlom - break off	8
neprimerna tehnična oprema - unsuitable technical equipment	8
duševna nepripravljenost - inadequate mental fitness	6
padajoče kamenje - falling stones	3
plaz - avalanche	2
alkohol - alcohol	1
padec sotovariša - fall of a fellow climber	1

Preglednica 4. Kraji nesreč oz. iskanj
Table 4. Places of accidents and searches

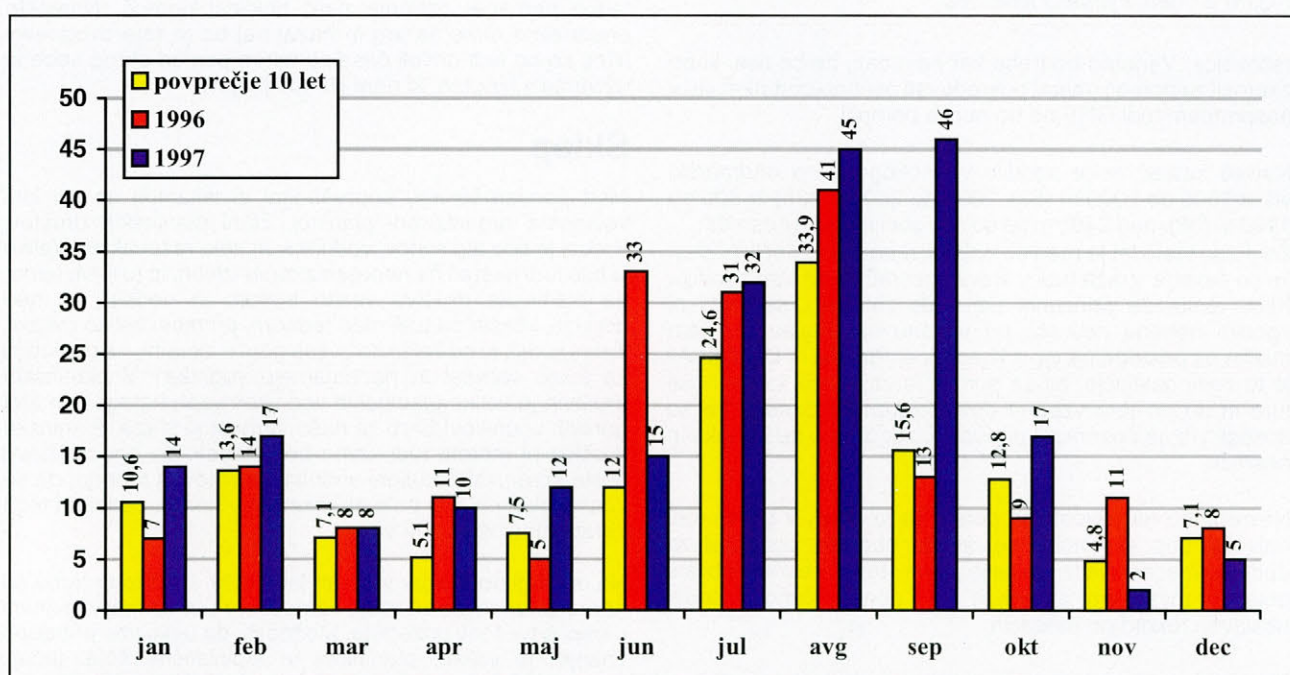
	število nesreč no. of accidents	število iskanj no. of searches	skupaj total	%
Julijske Alpe Julian Alps	94	23	117	58
Kamniško - Savinjske Alpe	45	11	56	28
Kamnik - Savinja Alps				
Karavanke Karavanke mountains	21	2	23	11
predgorje foothills	4	3	7	3

Največ nesreč se po teh podatkih zgodi pri hoji po (označenih) poteh, kar je razumljivo, saj je teh obiskovalcev gora največ.

nudili 223 ljudem, od tega 180 v reševalnih in 43 v iskalnih ter poizvedovalnih akcijah. Helikopterji ministrstva za notranje zadeve oziroma ministrstva za obrambo so sodelovali v 67 akcijah (33 %), zdravnik pa v 108 (53 %). Zdravniki so prej sodelovali pri dobri tretjini akcij, lani pa pri polovici. Sodelovali so pri več kot 62 % reševalnih akcij.

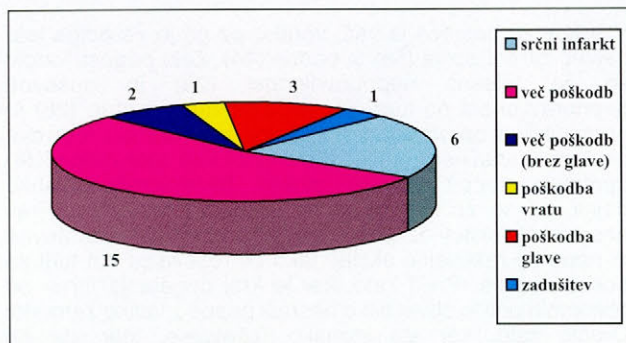
Od ljudi, ki so potrebovali našo pomoč v obravnavanih akcijah, jih je bilo nepoškodovanih 63, lažje poškodovanih 37, huje poškodovanih 78, zbolelo je 11 planincev, na kraju nesreče ali pozneje je zaradi posledic nesreče umrlo 34 ljudi. Smrtnih nesreč v gorah oz. točneje med obiskovanjem gora je bilo "le" 28, vendar pa je to še vedno zelo veliko. Toliko jih je bilo tudi leta 1996, kar pa je žal visoko nad desetletnim povprečjem (20).

Vzrokov za nesreče je več, vendar pa jih je že dolga leta največ zaradi zdrsa (56) in padca (44). Zelo pogosti vzroki so še telesna nepripravljenost (23) in duševna nepripravljenost na turo (6), nepoznavanje terena (28) in pomanjkljiva oprema (21). V zadnji zimi sta bili tudi dve nesreči v snežnem plazu. Med vzroki so tudi odlomi (8) oprimkov, stopov in skalnih blokov. Za te vzroke bi lahko dejali, da so že kar rdeča nit alpinističnih nesreč. Prav nesreče alpinistov oz. plezalcev zahtevajo najbolj zahtevne in naporene reševalne akcije, tako za reševalce kot tudi za ponesrečence. Prvič zato, ker je kraj dogajanja stran od obiskanih poti in obvestilo o nesreči prispe z veliko zamudo. Drugič zato, ker sta stensko reševanje, kjer sta na preizkušnji tako usposobljenost reševalcev in opreme, s katero rešujemo, kot tudi sama organizacija reševanja, zelo

Slika 1. Število udeležencev nesreč po mesecih
Figure 1. Persons involved in accidents according to months

zahtevna. V statistiki sicer nimamo podatka o težavnosti reševalne akcije, a naj vseeno omenimo akciji, ki izstopata. Verjetno je bila ena najzahtevnejših akcij v minulem letu v Prisanku pri reševanju plezalcev iz Hudičevega stebra. Tu je bilo treba uporabiti kar dve zvrsti reševalne tehnike, da sta bila ponesrečenca zdravniško oskrbljena. Klasično reševanje, s pomočjo katerega so reševalci prišli do ponesrečenca, in helikoptersko reševanje za čim hitrejši prevoz v bolnišnico. Druga akcija, na katero bi rad opozoril, je reševanje iz Hornove smeri v Jalovcu. Poškodbe niso bile smrtno nevarne, bližala pa se je noč, zato se mi zdi, da je bila odločitev o prestavitvi reševanja na naslednje jutro in ne reševanje ponoči za vsako ceno, zelo preudarna. Čisto drugačni dejavniki se pojavijo v iskalnih akcijah. Pri njih sta usposobljenost reševalcev in reševalna tehnika šele drugotnega pomena. Najpomembnejša je organizacija oz. dobro vodenje akcije. Zbrati je treba čimveč podatkov o pogrešanem (vpisovanje v knjige v postojankah) in potem začeti načrtovano iskanje. Po potrebi je treba aktivirati tudi sosednje postaje oz. tudi druge organizacije, da sodelujejo pri iskanju. Prav tako si je treba zapisati podatke o človeku, ki je posredoval obvestilo o potrebni pomoči. Čas, ki ga porabita soudeleženc nevarne za prenos sporočila in moštvo, da prispe na kraj nesreče, je včasih že dovolj za ponesrečenca, da lahko nadaljuje pot. Tako se je že zgodilo, da ponesrečenca ni bilo več na kraju nesreče, nikomur pa se ni zdelo potrebno, da bi o tem obvestil

Slika 2. Poškodbe, zaradi katerih so obiskovalci gora umrli
Figure 2. Fatal injuries / illnesses

reševalce. Verjetno bo treba kar povedati, da bo tisti, ki bo zaprosil za pomoč, moral posredovati osebne podatke, saj v nasprotnem tudi GRS ne bo nudila pomoči.

Največ nesreč se je zgodilo v visokogorju na nadmorski višini 1600 do 2000 m (52), 2000 do 2400 m (35) in 800 do 1200 m (38), nad 2400 m pa so se zgodile le štiri nesreče.

Že dolgo vrsto let je med najbolj obiskanimi območji Triglav. To se seveda izraža tudi v številu nesreč, ki se tam zgodijo. Kljub temu, da opozorila kaj malo zaležejo, se letos ni zgodila nobena nesreča pri vzponu na Triglav (pri tem mislim na pristope na vrh s Kredarice, Planike in Doliča). Ali je to zgolj naključje, ali se gorniki le zavedajo zahtevnosti ture in so pri tem vzponu dovolj zbrani? Pozneje, ko so dosegli vrh, je pozornost popustila, zgodile so se napake in nesreče.

Nesreče so najpogostejše poleti, ko je obisk v gorah tudi največji. Lep september je lani to obdobje podaljšal za dodaten mesec. Ne le, da se je glede števila nesreč približal poletnim mesecem, ampak je s 46 ponesrečenci dosegel nesladen rekord po mesecih.

Vse več je v gorah tudi obiskovalcev, ki želijo v enem dnevu opraviti tisto, za kar drugi porabijo dva dneva ali več, npr. priti na Triglav iz Vrat in nazaj. Gore niso poligon za dokazovanje svoje moči! To počnimo v dolini, kjer je pomoč

Slika 3. Sondiranje plazov (foto: M. Nahtigal)
Figure 3. Probing an avalanche (photo: M. Nahtigal)

pri roki, če ne gre vse, kot bi želeli. V gorah se prav lahko zgodi, da v takih kriznih trenutkih ne bo nikogar, ki bi nam lahko pomagal oziroma nam poklical pomoč. Namesto enodnevnih dirke na vrh in nazaj naj bo to raje dvodnevni izlet, ko bo tudi dovolj časa za miren pogled okrog sebe in uživanje v lepotah, ki nam jih nudijo gore.

Sklep

Med ponesrečenimi, pogrešanimi in iskanimi so bili lani večinoma organizirani planinci, člani planinskih društev. Precej je bilo alpinistov, vodnikov in celo reševalcev. Veliko je bilo tudi nesreč na neorganiziranih izletih, in to kljub temu, da planinska društva vsako soboto in nedeljo in med dopusti, včasih pa tudi med tednom, prirejajo veliko izletov! Zakaj ljudje, ki ne želijo doživljati gora v skupini, ne poskrbijo za svojo varnost in ne najamejo vodnika? V planinskih društvih je veliko planinskih vodnikov vseh kategorij in tudi gorskih vodnikov! Skrb za našo varnost je slaba. Planinska društva bi morala tudi sama bolj skrbeti, da bodo njihove izlete spremljali izkušeni vodniki. Upoštevati morajo, da so včasih planinci bolj poznali razmere v gorah, sedaj pa tega zaradi množičnosti ni več.

Na podlagi dogodkov v gorah leta 1997 si bo torej treba še naprej prizadevati za večjo varnost in z ustreznimi vzgojnimi ukrepi osveščati prizadete. Možnosti, da usvojimo potrebno znanje, je veliko: planinske in alpinistične šole, tečaji, seminarji, taborjenja, vodeni izleti in pohodi v gore, vzgojna in druga literatura o hoji in gibanju v gorah. Nič manj koristno ni upoštevanje vremenskih napovedi in opozoril o nevarnosti snežnih plazov.